

GEOGRAAFIA AINEKAVA

põhikooli 7.klassile

1. Õpieesmärgid.

7. klassis geograafiaõpetamisega taotletakse, et õpilane:

- tunneb huvi geograafia ning teiste loodus- ja sotsiaalteaduste vastu ning saab aru nende tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonna arengus;
- on omandanud ülevaate looduses ja ühiskonnas toimuvatest nähtustest ning protsessidest, nende ruumilisest paiknemisest ja vastastikustest seostest;
- väärtustab nii kodukoha, Eesti kui ka teiste maade looduslikku ja kultuurilist mitmekesisust;
- mõistab inimtegevuse sõltumist Maa piiratud ressurssidest ja inimtegevuse tagajärgi keskkonnale; suhtub vastutustundlikult keskkonda, järgides säästva arengu põhimõtteid;
- rakendab loodusteaduslikku meetodit probleeme lahendades, planeerib ja teeb uurimistöid, vaatlusi ja mõõdistamisi ning tõlgendab ja esitab saadud tulemusi;
- kasutab teabeallikaid ja hindab kriitiliselt neis sisalduvat geograafiainfot ning loeb ja mõtestab lihtsat loodusteaduslikku teksti;
- on omandanud ülevaate geograafiaga seotud elukutsetest ning mõistab geograafiateadmiste ja -oskuste vajalikkust erinevates töövaldkondades;
- mõistab loodusteaduste- ja tehnoloogiaalase kirjaoskuse olulisust igapäevaelus, on loov ning motiveeritud elukestvaks õppeks.

2. Õppesisu - 35 tundi.

2.1. Kaardiõpetus – 10 tundi

- Maa kuju ja suurus.
- Kaartide mitmekesisus ja otstarve.
- Üldgeograafilised ja temaatilised kaardid, sh maailma ja Euroopa poliitiline kaart.
- Trüki- ja arvutikaardid, sh interaktiivsed kaardid.
- Mõõtkava, vahemaade mõõtmine looduses ja kaardil.
- Suundade määramine looduses ja kaardil.
- Asukoht ja selle määramine, geograafilised koordinaadid.
- Ajavööndid.

Põhimõisted: plaan, kaart, üldgeograafiline ja temakaart, arvutikaart, interaktiivne kaart, satelliidifoto, aerofoto, asimuut, leppemärgid, mõõtkava, suure- ja väikesemõõtkavaline kaart, kaardi üldistamine, poolus, paralleel, ekvaator, meridiaan, algmeridiaan, geograafiline laius, geograafiline pikkus, geograafilised koordinaadid, kaardivõrk, ajavöönd, maailmaeg, vööndiaeg, kohalik päikeseaeg, kuupäevaraja.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- Info leidmiseks interaktiivse kaardi kasutamine (vahemaade mõõtmine, aadressi järgi otsing, koordinaatide määramine, objektide leidmine ja tähistamine).

2.2. Geoloogia - 8 tundi.

- Maa siseehitus.
- Laamad ja laamade liikumine.
- Maavärinad.
- Vulkaaniline tegevus.
- Inimeste elu ja majandustegevus seismilistes ning vulkaanilistes piirkondades.
- Kivimid ja nende teke.

Põhimõisted: maakoor, vahevöö, tuum, mandriline ja ookeaniline maakoor, laam, kurrutus, magma, vulkaan, magmakolle, vulkaani lõõr, kraater, laava, tegutsev ja kustunud vulkaan, kuumaveeallikas, geiser, maavärin, murrang, seismilised lained, epitsenter, fookus, tsunami, murenemine, murendmaterjal, sete, settekivim, tardkivim, paljand, kivistis ehk fossiil.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- Kivimite (liivakivi, lubjakivi, põlevkivi, kvisöe, graniidi) ja setete (liiva, kruusa, savi) iseloomustamine ning võrdlemine.
- Teabeallikate põhjal lühiülevaate või esitluse koostamine ühest geoloogilisest nähtusest (maavärinast või vulkaanist) või mõne piirkonna iseloomustamine geoloogilisest aspektist.

2.3. Pinnamood- 9 tundi.

- Pinnavormid ja pinnamood.
- Pinnamoe kujutamine kaartidel.
- Mäestikud ja mägismaad.
- Inimese elu ja majandustegevus mägise pinnamoega aladel.
- Tasandikud.
- Inimese elu ja majandustegevustasase pinnamoega aladel.
- Maailmamere põhjareljeef.
- Pinnamoe ja pinnavormide muutumine aja jooksul.

Põhimõisted: pinnamood ehk reljeef, samakõrgusjoon ehk horisontaal, absoluutne kõrgus, suhteline kõrgus, profiiljoon, pinnavorm, mägi, mäeahelik, mäestik, mägismaa, tasandik, kiltmaa, madalik, alamik, mandrilava, mandrinõlv, ookeani keskmäestik, süvik, erosioon, uhtorg.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

Kaartide ja muude teabeallikate järgi ühe piirkonna pinnavormide ja pinnamoe iseloomustuse koostamine.

2.4. Rahvastik-8 tundi.

- Riigid maailma kaardil.
- Erinevad rassid ja rahvad.
- Rahvastiku paiknemine ja tihedus.
- Maailmarahvaarv ja selle muutumine.
- Linnastumine.

Põhimõisted: riik, poliitiline kaart, geograafiline asend, rahvastik, rass, rahvastiku tihedus, linnastumine, linn, linnastu.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

Kaartide ja muude teabeallikate järgi ühe riigi üldandmete ja sümboolika leidmine, geograafilise asendi ja rahvastiku paiknemise iseloomustamine.

3. Õpitulemused.

7. klassi õpilane:

- leiab vajaliku kaardi teatmeteostest või internetist ning kasutab atlase kohanimede registrit;
- määrab suundi kaardil kaardivõrgu ja looduses kompassi järgi;
- mõõdab vahemaid kaardil erinevalt esitatud mõõtkava kasutades ning looduses sammupaari abil;
- määrab etteantud koha geograafilised koordinaadid ja leiab koordinaatide järgi asukoha;
- määrab ajavööndite kaardi abil kellaaja erinevuse maakera eri kohtades;
- koostab lihtsa plaani etteantud kohast;
- kasutab trüki- ja arvutikaarte, tabeleid, graafikuid, diagramme, jooniseid, pilte ja tekste, et leida infot, kirjeldada protsesse ja nähtusi, leida nendevahelisi seoseid ning teha järeldusi.
- kirjeldab jooniste abil Maa siseehitust ja toob näiteid selle uurimise võimalustest;
- iseloomustab etteantud jooniste ja kaartide järgi laamade liikumist ning laamade servaaladel esinevaid geoloogilisi protsesse: vulkanismi, maavärinaid, pinnavormide ja kivimite teket ning muutumist;
- teab maavärinate ja vulkaanipursete tekkepõhjusi, näitab kaardil nende peamisi esinemispiirkondi, toob näiteid tagajärgede kohta ning oskab võimaliku ohu puhul käituda;
- toob näiteid inimeste elu ja majandustegevuse kohta seismilistes ning vulkaanilistes piirkondades;
- selgitab kivimite murenemist, murendmaterjali ärakannet ja settimist ning sette- ja tardkivimite teket;
- iseloomustab ja tunneb nii looduses kui ka pildil liiva, kruusa, savi, moreeni, graniiti, liivakivi, lubjakivi, põlevkivi ja kivisütt ning toob näiteid nende kasutamise kohta;
- mõistab geoloogiliste uuringute vajalikkust ja omab ettekujutust geoloogide tööst.
- on omandanud ülevaate maailma mägisema ja tasasema reljeefiga piirkondadest, nimetab ning leiab kaardil mäestikud, mägismaad, kõrgemad tipud ja tasandikud (kiltmaad, lauskmaad, madalikud, alamikud);
- iseloomustab suuremõõtkavalise kaardi järgi pinnavorme ja pinnamoodi;
- iseloomustab piltide, jooniste ja kaardi järgi etteantud koha pinnamoodi ning pinnavorme;
- kirjeldab joonise ja kaardi järgi maailmamere põhjareljeefi ning seostab ookeani keskaheliku ja süvikute paiknemise laamade liikumisega;
 - toob näiteid pinnavormide ja pinnamoe muutumisest erinevate tegurite (murenemise, tuule, vee, inimtegevuse) toimel;
 - toob näiteid inimeste elu ja majandustegevuse kohta mägistel ja tasastel aladel, mägedes
- liikumisega kaasnevatest riskidest ning nende vältimise võimalustest.
- iseloomustab etteantud riigi geograafilist asendit;
- nimetab ja näitab maailmakaardil suuremaid riike ning linnu;
- toob näiteid rahvaste kultuurilise mitmekesisuse kohta ning väärtustab eri rahvaste keelt ja traditsioone;
- leiab kaardilt ja nimetab maailma tihedamalt ja hõredamalt asustatud alad ning iseloomustab rahvastiku paiknemist etteantud riigis;

- iseloomustab kaardi ja jooniste järgi maailma või mõne piirkonna rahvaarvu muutumist;
- kirjeldab linnastumist, toob näiteid linnastumise põhjuste ja linnastumisega kaasnevate probleemide kohta.

4.Hindamine

- Kujundav
- Jooksev
- Kokkuvõttev (poolveerand, aasta)

Jooksva hindamise puhul õpilasel peab olema mitte vähem kui 3 jooksvat hinnet, mille alusel moodustab poolveerandi lõplik hinne.

Jooksev hindamine sisaldab:

- Hinded suulise vastuse eest
- Hinded kirjaliku küsitluse alusel

Igal poolveerandil viiakse läbi-

- Praktilised tööd,
- IKT rakendamine,
- ettekanne, referaat.

Tunni kontroll-

- „Kaardiõpetus“,
- „Geoloogia“,
- „Pinnamood“,
- „Rahvastik“

Aastahinne tuleneb poolveerandi koondhindest.

Tase	Tema: Kaardiõpetus
5	Leiab vajaliku kaardi teatmeteostest või internetist ning kasutab atlase kohanimedede registrit; Määrab suundi kaardil kaardivõrgu ja looduses kompassi järgi; Mõõdab vahemaid kaardil erinevalt esitatud mõõtkava kasutades ning looduses sammupaari abil; Määrab etteantud koha geograafilised koordinaadid ja leiab koordinaatide

	<p>järgi asukoha;</p> <p>Määrab ajavööndite kaardi abil kellaaja erinevuse maakera eri kohtades;</p> <p>Oskab koostada lihtsa plaani etteantud kohast;</p> <p>Oskab kasutada trüki- ja arvutikaarte, tabelleid, graafikuid, diagramme, jooniseid, pilte ja tekste, et</p> <p>leida infot, kirjeldada protsesse ja nähtusi, leida nendevahelisi seoseid ning teha järeldusi.</p>
4	<p>Leiab vajaliku kaardi teatmeteostest või internetist ning kasutab atlase kohanimedega registrit;</p> <p>Määrab suundi kaardil kaardivõrgu ja looduses kompassi järgi;</p> <p>Mõõdab vahemaid kaardil erinevalt esitatud mõõtkava kasutades ning looduses sammupaari abil;</p> <p>Määrab etteantud koha geograafilised koordinaadid ja leiab koordinaatide järgi asukoha;</p> <p>Oskab määrata ajavööndite kaardi abil kellaaja erinevuse maakera eri kohtades;</p> <p>Võib koostada lihtsa plaani etteantud kohast;</p> <p>Oskab kasutada trüki- ja arvutikaarte, tabelleid, graafikuid, diagramme, jooniseid, pilte ja tekste, et</p> <p>leida infot.</p>
3	<p>Oskab leida vajaliku kaardi teatmeteostest või internetist ning kasutab atlase kohanimedega registrit;</p> <p>Teab kuidas määrata suundi kaardil kaardivõrgu ja looduses kompassi järgi;</p> <p>Teab kuidas ja oskab mõõtma vahemaid kaardil erinevalt esitatud mõõtkava kasutades ning looduses sammupaari abil;</p> <p>Teab kuidas ja oskab määrata etteantud koha geograafilised koordinaadid ja leiab koordinaatide järgi asukoha;</p> <p>Teab kuidas ja õpetaja abil oskab määrata ajavööndite kaardi abil kellaaja erinevuse maakera eri kohtades;</p> <p>Teab kuidas ja võib koostada lihtsa plaani etteantud kohast;</p> <p>Teab kuidas kasutada trüki- ja arvutikaarte, tabelleid, graafikuid, diagramme, jooniseid, pilte ja tekste, et</p> <p>leida infot.</p>

<p>2</p>	<p>Teab kuidas leia vajaliku kaardi teatmeteostest või internetist ning kasutab atlase kohanimede registrit;</p> <p>Tuttvub kuidas määrata suundi kaardil kaardivõrgu ja looduses kompassi järgi;</p> <p>Tuttav kuidas mõõtma vahemaid kaardil erinevalt esitatud mõõtkava kasutades ning looduses sammupaari abil;</p> <p>Teab kuidas määrama etteantud koha geograafilised koordinaadid ja leiab koordinaatide järgi asukoha;</p> <p>Teab kuidas määrama ajavööndite kaardi abil kellaaja erinevuse maakera eri kohtades;</p>
	<p>Tema: Geoloogia</p>
<p>5</p>	<p>Oskab kirjeldada jooniste abil Maa siseehitust ja toob näiteid selle uurimise võimalustest;</p> <p>Oskab iseloomustada etteantud jooniste ja kaartide järgi laamade liikumist ning laamade servaaladel esinevaid geoloogilisi protsesse: vulkanismi, maavärinaid, pinnavormide ja kivimite teket ning muutumist;</p> <p>Teab maavärinate ja vulkaanipursete tekkepõhjust, näitab kaardil nende peamisi esinemispiirkondi, toob näiteid tagajärgede kohta ning oskab võimaliku ohu puhul käituda;</p> <p>Oskab tuua näiteid inimeste elu ja majandustegevuse kohta seismilistes ning vulkaanilistes piirkondades;</p> <p>Selgitab kivimite murenemist, murendmaterjali ärakannet ja settimist ning sette- ja tardkivimite teket;</p> <p>Oskab iseloomustada ja tunneb nii looduses kui ka pildil liiva, kruusa, savi, moreeni, graniiti, liivakivi, lubjakivi, põlevkivi ja kivisütt ning toob näiteid nende kasutamise kohta;</p> <p>Mõistab geoloogiliste uuringute vajalikkust ja omab ettekujutust geoloogide tööst.</p>
<p>4</p>	<p>Võib kirjeldada jooniste abil Maa siseehitust ja toob näiteid selle uurimise võimalustest;</p> <p>Oskab iseloomustada etteantud jooniste ja kaartide järgi laamade liikumist ning laamade servaaladel esinevaid geoloogilisi protsesse: vulkanismi, maavärinaid, pinnavormide ja kivimite teket ning muutumist;</p> <p>Teab maavärinate ja vulkaanipursete tekkepõhjust, näitab kaardil nende peamisi esinemispiirkondi, toob näiteid tagajärgede kohta ning oskab võimaliku ohu puhul käituda;</p>

	<p>Võib tuua näiteid inimeste elu ja majandustegevuse kohta seismilistes ning vulkaanilistes piirkondades;</p> <p>Selgitab kivimite murenemist, murendmaterjali ärakannet ja settimist ning sette- ja tardkivimite teket;</p> <p>Oskab eristama nii looduses kui ka pildil liiva, kruusa, savi, moreeni, graniiti, liivakivi, lubjakivi, põlevkivi ja kivilüüsi ning toob näiteid nende kasutamise kohta;</p> <p>Tuttav geoloogiliste uuringute vajalikkust ja omab ettekujutust geoloogide tööst.</p>
3	<p>Teab ja võib seletada jooniste abil Maa siseehitust ja toob näiteid selle uurimise võimalustest;</p> <p>Teab ja oskab õpetaja abil iseloomustada etteantud jooniste ja kaartide järgi laamade liikumist ning laamade servaaladel esinevaid geoloogilisi protsesse: vulkanismi, maavärinaid, pinnavormide ja kivimite teket ning muutumist;</p> <p>Teab maavärinate ja vulkaanipursete tekkepõhjust, näitab kaardil nende peamisi esinemispiirkondi, toob näiteid tagajärgede kohta ning oskab võimaliku ohu puhul käituda;</p> <p>Tutvus inimeste elu ja majandustegevuse kohta seismilistes ning vulkaanilistes piirkondades;</p> <p>Teab kuidas on kivimite murenemist, murendmaterjali ärakannet ja settimist ning sette- ja tardkivimite teket;</p> <p>Oskab eristama nii looduses kui ka pildil liiva, kruusa, savi, moreeni, graniiti, liivakivi, lubjakivi, põlevkivi ja kivilüüsi ning toob näiteid nende kasutamise kohta;</p> <p>Tuttav geoloogiliste uuringute vajalikkust ja omab ettekujutust geoloogide tööst.</p>
2	<p>Tuttav maavärinate ja vulkaanipursete tekkepõhjust, näitab kaardil nende peamisi esinemispiirkondi, toob näiteid tagajärgede kohta ning oskab võimaliku ohu puhul käituda;</p> <p>Tuttav inimeste elu ja majandustegevuse kohta seismilistes ning vulkaanilistes piirkondades;</p> <p>Tuttav geoloogiliste uuringute vajalikkust ja omab ettekujutust geoloogide tööst.</p>
	Tema: Pinnamood
5	<p>On omandanud ülevaate maailma mägisema ja tasasema reljeefiga piirkondadest, nimetab ning leiab kaardil mäestikud, mägisemaad, kõrgemad</p>

	<p>tipud ja tasandikud (kiltmaad, lauskmaad, madalikud, alamikud);</p> <p>Oskab iseloomustada suuremõotkavalise kaardi järgi pinnavorme ja pinnamoodi;</p> <p>Oskab iseloomustada piltide, jooniste ja kaardi järgi etteantud koha pinnamoodi ning pinnavorme;</p> <p>Võib kirjeldada joonise ja kaardi järgi maailmamere põhjareljeefi ning seostab ookeani keskaheliku ja süvikute paiknemise laamade liikumisega;</p> <p>Oskab tuua näiteid pinnavormide ja pinnamoe muutumisest erinevate tegurite (murenemise, tuule, vee, inimtegevuse) toimel;</p> <p>Toob näiteid inimeste elu ja majandustegevuse kohta mägistel ja tasastel aladel, mägedes liikumisega kaasnevatest riskidest ning nende vältimise võimalustest.</p>
4	<p>On omandanud ülevaate maailma mägisema ja tasasema reljeefiga piirkondadest, nimetab ning leiab kaardil mäestikud, mägismaad, kõrgemad tipud ja tasandikud</p> <p>Võib iseloomustada suuremõotkavalise kaardi järgi pinnavorme ja pinnamoodi;</p> <p>Võib iseloomustada piltide, jooniste ja kaardi järgi etteantud koha pinnamoodi ning pinnavorme;</p> <p>Teab ja võib kirjeldada joonise ja kaardi järgi maailmamere põhjareljeefi ning seostab ookeani keskaheliku ja süvikute paiknemise laamade liikumisega;</p> <p>Võib tuua näiteid inimeste elu ja majandustegevuse kohta mägistel ja tasastel aladel.</p>
3	<p>On omandanud ülevaate maailma mägisema ja tasasema reljeefiga piirkondadest.</p> <p>Teab kuidas iseloomustada suuremõotkavalise kaardi järgi pinnavorme ja pinnamoodi;</p> <p>Saab õpetaja abil iseloomustada piltide, jooniste ja kaardi järgi etteantud koha pinnamoodi ning pinnavorme;</p> <p>Teab maailmamere põhjareljeefi ning seostab ookeani keskaheliku ja süvikute paiknemise laamade liikumisega;</p> <p>Võib tuua näiteid inimeste elu ja majandustegevuse kohta mägistel ja tasastel aladel.</p>
2	<p>On omandanud ülevaate maailma mägisema ja tasasema reljeefiga piirkondadest, nimetab ning leiab kaardil mäestikud, mägismaad, kõrgemad tipud ja tasandikud</p>

	<p>Teab kuidas iseloomustada suuremõtkavalise kaardi järgi pinnavorme ja pinnamoodi;</p> <p>Tuttav maailmamere põhjareljeefi ning seostab ookeani keskaheliku ja süvikute paiknemise laamade liikumisega;</p>
	Tema: Rahvastik
5	<p>Oskab iseloomustada etteantud riigi geograafilist asendit;</p> <p>Oskab nimetada ja näidata maailmakaardil suuremaid riike ning linnu;</p> <p>Toob näiteid rahvaste kultuurilise mitmekesisuse kohta ning väärtustab eri rahvaste keelt ja traditsioone;</p> <p>Leiab kaardilt ja nimetab maailma tihedamalt ja hõredamalt asustatud alad ning iseloomustab rahvastiku paiknemist etteantud riigis;</p> <p>Võib iseloomustada kaardi ja jooniste järgi maailma või mõne piirkonna rahvaarvu muutumist;</p> <p>Võib kirjeldada linnastumist, toob näiteid linnastumise põhjuste ja linnastumisega kaasnevate probleemide kohta.</p>
4	<p>Iseloomustab etteantud riigi geograafilist asendit;</p> <p>Oskab nimetada ja näidata maailmakaardil suuremaid riike ning linnu;</p> <p>Võib tuua näiteid rahvaste kultuurilise mitmekesisuse kohta ning väärtustab eri rahvaste keelt ja traditsioone;</p> <p>Leiab kaardilt ja nimetab maailma tihedamalt ja hõredamalt asustatud alad ning iseloomustab rahvastiku paiknemist etteantud riigis;</p> <p>Võib iseloomustada kaardi ja jooniste järgi maailma rahvaarvu muutumist;</p> <p>Võib kirjeldada linnastumist</p>
3	<p>Võib iseloomustada etteantud riigi geograafilist asendit;</p> <p>Oskab nimetada ja näidata maailmakaardil suuremaid riike ning linnu;</p> <p>Võib tuua näiteid rahvaste kultuurilise mitmekesisuse kohta;</p> <p>Leiab õpetala abil kaardilt ja nimetab maailma tihedamalt ja hõredamalt asustatud alad ning iseloomustab rahvastiku paiknemist etteantud riigis;</p> <p>Teab kuidas, ja võib õpetaja abil iseloomustada kaardi ja jooniste järgi maailma rahvaarvu muutumist;</p> <p>Võib näiteid linnastumise põhjuste ja linnastumisega kaasnevate probleemide kohta.</p>

2	<p>Teab kuidas iseloomustada etteantud riigi geograafilist asendit;</p> <p>Tuttav rahvaste kultuurilise mitmekesisuse kohta.</p> <p>Teab kuidas, iseloomustada kaardi ja jooniste järgi maailma rahvaarvu muutumist;</p>
----------	--

5.Õppekirjandus:

- Geograafia 7. klassile, 1.ja 2.osa
Liisa-Kai Pihlak, Andrus Tõnisson
- Geograafia töövihik, 1.ja 2. osa
Liisa-Kai Pihlak. Ebe Jalast
- Geograafia kontrolltööd põhikoolile, algkursus
Merike Tuisk
- Kooli geograafiasõnastik
- Maailma üldgeograafiline kart
- Maailmaatlas
- Tähistaevas. Entsüklopeedia
- Imeline Maa. Entsüklopeedia

6. Õppevahendid:

- Õppefilmid
- Tähistaevas. Entsüklopeedia
- Imeline Maa. Entsüklopeedia
- Geograafia mõisted 7.-9. klassile
- Eesti- Vene- Eesti sõnastik
- Üleriigiline geograafia ainenõukogu kasutada geograafia õpetamisel